

Черниш Олександр Васильович

Хештег як інструмент спротиву: соціальні мережі та мережеві практики протесту

УДК 316.77:[316.485.22+32.019.51]:004.77
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-3.16>

Черниш Олександр Васильович
аспірант кафедри політології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
вул. Володимирська, 60, Київ, Україна
ORCID: 0009-0002-9046-5663

У сучасному гібридному інформаційному просторі актуальність дослідження ролі хештегів як інструменту спротиву постійно зростає. Це пов'язано з трансформацією соціальних медіа на ключові арени для політичної мобілізації та формування громадської думки. В умовах посилення цензури та інформаційних війн, хештеги виявляють здатність об'єднувати розрізнені голоси, створювати хвилі солідарності та обходити обмеження, роблячи протестні рухи видимими й впливовими.

Метою цього дослідження є комплексний аналіз еволюції соціальних медіа як платформ для спротиву та вивчення ключових характеристик хештегів як ефективного засобу мобілізації в децентралізованих рухах. Ми прагнемо з'ясувати, як хештеги впливають на динаміку протестів та формування громадської думки.

Методи дослідження включали теоретичний аналіз наукової літератури з медіакомунікацій, політичної соціології та цифрової активності, а також компаративний аналіз конкретних кейсів використання хештегів у протестних рухах. Було вивчено приклади від «Арабської весни» до #BlackLivesMatter, #MeToo, #FridaysForFuture, протестів у Гонконзі та українського досвіду спротиву в контексті повномасштабного вторгнення.

У дослідженні розглянуто, як хештеги еволюціонували від простих міток до потужних політичних символів та каталізаторів колективної дії. Зазначено, що вони виконують ключові функції: мобілізаційну, комунікативну, ідентифікаційну та символічну. Проаналізовано, що швидкість поширення інформації через хештеги прискорює формування громадської думки, хоча й сприяє її фрагментації. Висвітлено їхній значний вплив на інформаційні війни, де хештеги використовуються для поширення наративів та контрпропаганди. Зокрема, описано український досвід спротиву, який демонструє здатність суспільства до довгострокової стійкості та адаптації через постійну цифрову комунікацію, що підкреслює глибоку інтеграцію хештегів у механізми національної безпеки та спротиву.

Ключові слова: хештег, соціальні медіа, протестні рухи, мережеві практики, інформаційна війна, громадська думка, цифрова мобілізація.

Вступ. У сучасному світі, де інформація поширюється майже миттєво, соціальні медіа перетворилися на надзвичайно потужний інструмент впливу. Вони стали не просто платформами для спілкування, а й ключовими аренами для протестних рухів, особливо в умовах інформаційних війн та в країнах, де традиційні медіа зазнають утисків або цензури. Хештеги, як цифрові мітки, дозволяють швидко об'єднувати мільйони голосів, створювати потужні хвилі солідарності та обходити цензурні обмеження, роблячи протести видимими для широкої аудиторії. Їхня здатність мобілізувати людей, формувати наративи та чинити тиск на владу робить їх критично важливим об'єктом дослідження для розуміння сучасних суспільних трансформацій.

Головна проблема, яку ми прагнемо дослідити, полягає в тому, як саме хештеги змінюють динаміку протестів. Як вони перетворюють розрізнені голоси в мережеві структури, здатні до самоорганізації та ефективної дії? І найголовніше, яким чином ці цифрові інструменти впливають на формування громадської думки, здатної чинити тиск на політичні еліти та змінювати суспільні норми? Ми розглянемо, як хештеги виступають у ролі каталізатора, що прискорює поширення ідей, мобілізує ресурси та консолідує прихильників, а також які виклики та обмеження це створює.

Мета. Метою цього дослідження є комплексний аналіз еволюції соціальних медіа як платформ для спротиву та вивчення ключових характеристик хештегів як ефективного засобу мобілізації в децентралізованих рухах. Зокрема, ми прагнемо з'ясувати, як саме хештеги впливають на динаміку протестів, перетворюючи розрізнені голоси в мережеві структури, здатні до самоорганізації та ефективної дії, а також яким чином ці цифрові інструменти впливають на формування громадської думки, здатної чинити тиск на політичні еліти та змінювати суспільні норми.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в дослідженні було використано такі методи: Теоретичний аналіз наукової літератури. Цей метод застосовувався для закладення міцної концептуальної та термінологічної основи дослідження. Він дозволив вивчити існуючі теорії медіакомунікацій, політичної соціології та цифрової активності, що стосуються ролі соціальних медіа та хештегів у суспільних процесах. Емпіричні спостереження. Метод використано для збору та фіксації даних про реальне використання хештегів у конкретних протестних рухах. Це дозволило отримати первинні відомості про те, як хештеги функціонують у реальному часі. Компаративний аналіз конкретних кейсів. Цей метод було залучено для порівняльного вивчення та оцінки

ефективності хештегів у різних соціополітичних контекстах. Він дозволив ідентифікувати спільні закономірності та унікальні особливості використання хештегів у таких рухах, як «Арабська весна», #BlackLivesMatter, #MeToo, #FridaysForFuture, протести в Гонконзі, а також глибоко проаналізувати український досвід спротиву в умовах повномасштабного вторгнення.

Результати. Стрімкий розвиток соціальних мереж кардинально трансформував ландшафт політичної комунікації, перетворивши її на динамічну арену для мобілізації, дискусій та, що найважливіше, спротиву. У цьому новому цифровому середовищі хештег виділяється як потужний та багатофункціональний інструмент, що дозволяє організовувати мережеві практики протесту, обходити цензуру та формувати колективні наративи в умовах гібридної медіа-системи.

Перехід від пасивного споживання інформації до активної участі користувачів ознаменував кардинальну зміну у можливостях для політичного спротиву. На початкових етапах розвитку інтернету, в епоху Web 1.0, комунікація була переважно односторонньою, з обмеженими можливостями для зворотного зв'язку. Користувачі були, по суті, пасивними споживачами контенту, який створювали інституціональні медіа. Це відображало традиційну ієрархічну структуру медіа, де «вежі» – офіційні джерела – трансливали інформацію «площам» – аудиторії [5, с. 47].

Проте, якісний стрибок відбувся з появою Web 2.0 та подальшим розвитком до Web 3.0. Це стало ерою активної участі та масового створення контенту самими користувачами. Завдяки платформам, таким як Facebook, Twitter, YouTube та Instagram, індивіди отримали інструменти для висловлення власних думок, миттєвого обміну інформацією та формування спільнот. Цей розвиток дозволив політичній комунікації вийти за межі традиційних каналів, відкриваючи нові можливості для мобілізації та спротиву. Як зазначав Мануель Кастельс, цифрові комунікації сприяли формуванню «мережевого суспільства», де соціальні рухи виникають як «мережі обурення та надії», що самоорганізуються та поширюються завдяки інтернету [6, с. 112]. Клей Ширкі, у свою чергу, підкреслював «силу організації без організацій» [11, с. 91], де колективна дія стала можливою без громіздких ієрархічних структур, знижуючи «транзакційні витрати» на мобілізацію та спротив.

Таким чином, соціальні медіа швидко інтегрувалися у повсякденне життя, перетворившись з розважальних платформ на ключовий канал для політичної мобілізації та дискусій. Вони стали основним простором, де активісти організовують протести, а звичайні громадяни долучаються до дискусій та кампаній спротиву. Цей політичний дискурс, що вирує у стрічках новин та комента-

рях, стає безпрецедентно доступним, динамічним та інклюзивним, втілюючи ідею Маршалла Мак-Люена про «глобальне село», де події та ідеї спротиву миттєво поширюються світом [3, с. 53].

Унікальні властивості соціальних мереж роблять їх надзвичайно ефективними для мережевих практик спротиву. Соціальні мережі дозволяють горизонтальне поширення інформації, тобто від користувача до користувача, без необхідності проходження через централізовані «фільтри» традиційних медіа чи державних органів. Це дає змогу обійти традиційні ієрархії та цензуру, що є особливо критичним в авторитарних режимах або під час протестів, де влада намагається контролювати інформаційні потоки [9]. Кожен користувач може стати автономним джерелом новин та медіа-актором, що руйнує монополію на інформацію. Це особливо актуально в умовах гібридної медіа-системи, де цифрові платформи взаємодіють з традиційними медіа [7]. Інформація в соціальних мережах поширюється майже миттєво, дозволяючи меседжам набувати «вірусного» характеру. Новини, інфографіка, фотографії та відео можуть охопити мільйони людей за лічені хвилини, формуючи «мережі обурення» [6]. Ця оперативність дозволяє суб'єктам спротиву миттєво реагувати на події, швидко мобілізувати аудиторію та формувати громадську думку до того, як традиційні медіа зможуть відреагувати. Це є своєрідною еволюцією «Ефекту CNN» [2]. На відміну від традиційних медіа, для участі в соціальних мережах не потрібні значні фінансові, технічні чи інституційні ресурси. Доступність платформ для широких верств населення через повсюдне поширення смартфонів дозволяє практично кожному стати джерелом інформації, активним коментатором та учасником політичного спротиву. Це призводить до значної демократизації інформаційного простору, надаючи голос тим, хто раніше не мав можливості висловитися у публічній сфері.

Хештег, що позначається символом # перед словом або фразою, спочатку був запропонований у 2007 році Крісом Мессіною як спосіб категоризації та індексації інформації на платформі Twitter. Його первісне призначення полягало у групуванні пов'язаних повідомлень, полегшуючи пошук та навігацію у зростаючому обсязі даних. Однак ця проста технічна мітка швидко перетворилася на значно більше.

З плином часу хештег еволюціонував, вийшовши за межі своєї суто технічної функції. Він став не просто засобом пошуку, а потужним політичним символом та тригером колективної дії. Ця трансформація відбулася завдяки здатності хештегів конденсувати складні ідеї, емоції та наративи у короткій, запам'ятовуваній формі, що робить їх ідеальними для швидкого поширення у мережевому середовищі. Як зазначають Фрілон, Макіл-

вейн і Кларк [8], хештеги, такі як #BlackLivesMatter, стали «віртуальними місцями зустрічей і мітингами», що дозволяють мільйонам людей взаємодіяти та висловлювати солідарність.

Основні функції хештегу в протестних рухах та мережевому спротиві:

Мобілізаційна функція: Хештеги є каталізатором збору та координації учасників протестних рухів. Вони дозволяють швидко поширювати інформацію про майбутні події, місця зборів, час акцій та інші логістичні деталі. Ця здатність до швидкої мобілізації без традиційних організаційних структур відповідає ідеям Клея Ширкі про «організацію без організацій» [11]. **Комунікативна функція:** Хештеги полегшують швидкий обмін повідомленнями та створення спільного інформаційного простору. Вони дозволяють тисячам і мільйонам користувачів обговорювати подію чи проблему в єдиному потоці, що сприяє консолідації зусиль та формуванню спільних наративів. У гібридній медіа-системі, хештеги діють як міст, переносючи дискусії з соціальних медіа у традиційні ЗМІ та навпаки. **Ідентифікаційна функція** (формування колективної ідентичності): Однією з найглибших функцій хештегу є його роль у створенні відчуття спільності та приналежності до руху, формуванні «ми-групи». Коли індивіди використовують певний хештег, вони публічно ідентифікують себе з певними цінностями чи спільнотою. **Символічна та слоганна функція:** Хештеги мають унікальну здатність узагальнювати складні ідеї у короткій, ємній формі, перетворюючись на своєрідні цифрові слогани (наприклад, #NoWar, #Revolution). Вони стають лаконічними, але потужними вираженнями обурення та надії, що поширюються у мережах [6].

Ефективність хештегів залежить від їхньої віральності, яку посилюють інфлюенсери та лідери думок. Алгоритми соціальних мереж, що регулюють видимість контенту, також відіграють визначальну роль, враховуючи залученість, актуальність та персоналізовані «інформаційні бульбашки» [10, с. 134]. Розуміння цих алгоритмів є стратегічно важливим для акторів спротиву.

У безпрецедентно динамічному та децентралізованому інформаційному ландшафті у цифрову епоху, процес формування громадської думки зазнав радикальних змін, перетворюючись на складну взаємодію миттєвих комунікацій, алгоритмічної персоналізації та стратегічних наративних кампаній. У цьому контексті хештеги виступають не лише як організаційний та мобілізаційний інструмент протестів, але й як центральний механізм впливу на колективне сприйняття подій. Традиційні моделі формування громадської думки значною мірою залежали від централізованих медіаресурсів, які функціонували як певні шлюзи для інформації, контролюючи її потоки. Проте, із масовим поширенням соціальних мереж, цей процес при-

скорився до безпрецедентних темпів. Хештеги дозволяють меседжам ставати «вірусними» за лічені хвилини, формуючи об'єднання та групи у мережі, які здатні оперативно реагувати на події. Водночас, ця швидкість супроводжується посиленням фрагментації громадської думки. Користувачі схильні долучатися до груп та спільнот, які поділяють їхні погляди, що призводить до створення так званих «ехо-камер» та «інформаційних бульбашок» [10]. Ці явища, де алгоритми персоналізації фільтрують контент, становлять серйозні виклики для формування єдиної, консенсусної громадської думки, оскільки різні сегменти суспільства можуть функціонувати у власних інформаційних реальностях. Проте для цілей спротиву ці ж механізми можуть бути використані для консолідації та посилення внутрішньої солідарності у межах активістських груп. У світлі вищезгаданих характеристик цифрової ери, хештеги відіграють центральну, стратегічну роль у веденні інформаційних війн – сучасних конфліктів, що розгортаються не лише на фізичних фронтах, а й на інформаційних та кібернетичних. Вони перетворюються на потужний інструмент для поширення наративів, контрпропаганди та формування бажаної громадської думки, стаючи ключовим елементом боротьби за домінування в інформаційному просторі.

Поширення наративів та інформаційних хвиль: Суб'єкти інформаційних війн активно використовують хештеги для стратегічного поширення певних наративів та створення потужних інформаційних хвиль. Ретельне конструювання та вірусне поширення хештегів дозволяє швидко запускати в інформаційний простір вигідні меседжі, формувати бажаний емоційний фон та спрямовувати обговорення. Контрпропаганда та спростування дезінформації: Хештеги є надзвичайно ефективним інструментом контрпропаганди та спростування дезінформації. Активісти можуть оперативно створювати та поширювати власні хештеги для викриття маніпуляцій та формування достовірних наративів. Ця здатність до швидкої, децентралізованої реакції є критично важливою для протидії ворожим інформаційним операціям. Боротьба за домінування хештегів у трендах: Поле битви за громадську думку часто виражається у жорсткій боротьбі за домінування хештегів у трендах соціальних мереж. Вихід хештегу у топ трендів означає максимальну видимість, що робить його потужним інструментом впливу на порядок денний. Ця боротьба включає стратегії від органічних «хештег-штормів» до залучення інфлюенсерів. Здатність до опору маніпуляціям та швидкої реакції на інформаційні виклики – стає ключовим аспектом національної безпеки та елементом цифрового спротиву.

Український досвід у період після 2014 року, і особливо під час повномасштабного вторгнення

Росії з 2022 року, пропонує унікальний емпіричний матеріал для розуміння ролі хештегів у формуванні національної стійкості. У контексті гібридної війни, де інформаційний простір є полем зіткнення, хештеги виходять за рамки простої мобілізації, перетворюючись на критично важливий елемент здатності суспільства протистояти зовнішнім загрозам та зберігати внутрішню єдність. Ця роль проявляється у кількох ключових аспектах:

Стратегічне формування та стійке поширення проукраїнських наративів: Хештеги забезпечують постійну ретрансляцію та еволюцію меседжів, що підтримують національну єдність, зміцнюють віру у перемогу та легітимізують цілі спротиву.

Оперативне та скоординоване спростування дезінформації: Через хештеги відбувається миттєва, децентралізована реакція на ворожі інформаційні операції, що забезпечує «інформаційний імунітет» суспільства та протидіє деструктивним впливам.

Підтримання високого рівня національної ідентичності та солідарності: Постійне використання хештегів підживлює почуття приналежності до «уявленої спільноти», зміцнюючи зв'язки між громадянами та запобігаючи деморалізації.

Адаптація до змін у цифровому просторі та ворожих тактик: Хештеги сприяють гнучкості у використанні нових платформ та швидкому освоєнню нових тактик цифрового спротиву, що є критично важливим для збереження переваги в інформаційній війні.

Кейси українського спротиву:

#Euromaidan / #ЄвроМайдан (Україна, 2013–2014). Революція Гідності стала першим масштабним прикладом використання хештегів в Україні для організації масового громадянського спротиву. Хештеги **#ЄвроМайдан** та **#Euromaidan** стали основним каналом для миттєвої мобілізації громадян, координації логістики та поширення актуальної інформації (Shirky, 2021). Вони служили засобом для поширення правдивих відео та фотографій, інформування міжнародної спільноти та боротьби з дезінформацією, сприяючи формуванню колективної ідентичності та єдності [1].

#SaveMariupol та **#Azovstal**: Ці хештеги перетворилися на символи незламності та трагедії, що підтримували міжнародну увагу до облоги міста та долі захисників протягом тривалого часу. Вони сприяли «конективній дії», мобілізуючи адвокаційні зусилля та формуючи глобальний наратив про стійкість.

#RussianWarCrimes: Постійне використання цього хештегу з початку повномасштабного вторгнення демонструє здатність українського суспільства до системної інформаційної роботи. Він дозволяє фіксувати, систематизувати та привертати увагу до воєнних злочинів агресора, що є багаторічною стратегією цифрового документування.

#UkraineWillWin та **#UkrainiansWillResist**: Ці хештеги стали маніфестаціями непохитного духу опору та віри у перемогу. Вони виконують функцію постійного підтримання морального духу українців, демонструючи, як хештеги можуть безперервно підживлювати колективну ідентичність та волю до перемоги [1].

З 24 лютого 2022 року українські хештеги стали фундаментом унікальної стратегії національної стійкості. Хештеги **#УкраїнаПереможе**, **#УкраїнціПазом**, **#ЗСУ** стали символами національної єдності та незламності. Кампанії з хештегами, такі як **#StandWithUkraine**, **#ArmUkraineNow**, **#FreeAzovstalDefenders**, стали потужними інструментами для мобілізації міжнародної підтримки та формування глобальної коаліції солідарності [4]. Українці також активно використовують хештеги для швидкого розвінчання російських фейків та спростування пропагандистських наративів, таких як **#BuchaMassacre** або **#RussianWarCrimes**, що є критично важливим елементом національної єдності.

Кейси та приклади: хештег у дії

Хештеги трансформувалися у багатofункціональні й потужні інструменти спротиву та мобілізації. Їхня роль у сучасних мережових практиках протесту є незаперечною, адже вони дозволяють координувати дії, обходити цензуру та формувати колективні наративи. Розгляньмо кілька ключових кейсів, що демонструють, як хештеги працюють у дії по всьому світу.

#ArabSpring (Арабська весна, 2010–2012).

«Арабська весна» стала одним із перших масштабних прикладів, коли соціальні медіа та хештеги відіграли центральну роль у розпалюванні та координації протестів. Хештеги, такі як **#Jan25** (Єгипет) та **#Tunisia**, дозволяли активістам швидко поширювати інформацію про заплановані акції протесту та координувати дії в реальному часі [9]. Вони також стали життєво важливим каналом для поширення новин, відео та фотографій з місця подій в умовах державної цензури, а також сприяли формуванню відчуття єдності серед протестувальників.

#OccupyWallStreet (OWS, 2011). Рух «Occupy Wall Street» став знаковим прикладом мережового протесту. Хештег **#OccupyWallStreet** (і його локальні варіації) став центральним для збору та координації учасників, які прагнули висловити своє обурення економічною нерівністю. Він не лише позначав місце протесту, а й став глобальним символом боротьби проти фінансового істеблішменту та вираженням солідарності «99%» проти «1%».

#BlackLivesMatter (BLM, з 2013 року). Рух **#BlackLivesMatter** є одним із найяскравіших прикладів використання хештегу для системного соціального спротиву. Сам хештег **#BlackLivesMatter** перетворився на потужний, всесвітньо визнаний слоган і символ боротьби за расову справедли-

вість. Він дозволив активно формувати та контролювати наратив навколо інцидентів поліцейського насилля, наголошуючи на системному расизмі [8]. Хоча рух зародився у США, хештег швидко набув глобального масштабу, мобілізуючи протести та акції солідарності по всьому світу.

#MeToo (з 2017 року). Рух #MeToo є потужним прикладом того, як хештег може сприяти широкій соціальній зміні через персоналізовану, але колективну дію. Хештег **#MeToo** дозволив мільйонам людей публічно поділитися власним досвідом сексуальних домагань, що створило потужне відчуття спільності, зламавши табу та ізоляцію. Сам хештег став символом боротьби проти сексуального насильства та нерівності. Він мобілізував суспільну свідомість, спонукаючи до обговорень, законодавчих змін та переосмислення норм поведінки.

#FridaysForFuture / #ClimateStrike (з 2018 року). Цей рух, ініційований Гретою Тунберг, швидко перетворився на глобальний феномен, мобілізуючи мільйони молодих людей по всьому світу на кліматичні страйки. Хештеги **#FridaysForFuture** та **#ClimateStrike** стали універсальними маркерами для організації щотижневих та масштабних глобальних кліматичних страйків, дозволяючи координувати дії. Вони стали символами молодіжного кліматичного активізму, привертаючи увагу до проблеми кліматичних змін та закликаючи до негайних дій, а також допомогли створити глобальну «спільноту» молодих людей.

#HongKongProtests / #FreeHongKong (з 2019 року). Протести в Гонконзі стали прикладом високоорганізованого, хоча й децентралізованого, спротиву. Хештеги, такі як **#HongKongProtests**, **#AntiExtraditionLaw** та **#StandWithHongKong**, були критично важливими для координації дій протестувальників у реальному часі та обходу цензури [4]. В умовах спроб китайської влади блокувати інформацію, хештеги служили засобом для поширення відео, фотографій та новин, які не висвітлювалися державними ЗМІ.

#WomanLifeFreedom / #ЖінкаЖиттяСвобода (Іран, з 2022 року). Цей рух спротиву в Ірані, що спалахнув після смерті Махси Аміні, став одним із найтриваліших та найінтенсивніших. Фраза **#WomanLifeFreedom** перетворилася на центральний слоган та хештег руху, символізуючи вимоги дотримання прав жінок, свободи та зміни режиму. В умовах жорстких репресій та інтернет-блокад, хештег став головним засобом для іранців висловлювати своє обурення та ділитися інформацією про протести, дозволяючи формувати «мережі обурення» та привертати значну міжнародну увагу.

Висновки. Проведене дослідження переконливо демонструє, що хештег еволюціонував далеко за межі своєї початкової технічної функції індексації, ставши одним із найпотужніших та багатифункціональних інструментів мережевого спро-

тиву у цифрову епоху. Соціальні медіа, завдяки своїй децентралізованості, швидкості поширення інформації та низькому порогу входження, перетворилися на ключові аспекти для політичної мобілізації та формування громадської думки, особливо в умовах інформаційних війн та обмежень традиційних медіа.

Ми визначили, що хештеги виконують низку критично важливих функцій у протестних рухах: мобілізаційну, забезпечуючи швидку координацію офлайн-акцій; комунікативну, створюючи єдиний інформаційний простір та обходячи цензуру; ідентифікаційну, формуючи відчуття спільності та «ми-групи» серед учасників; та символічну, конденсуючи складні ідеї у ємні слогани.

Аналіз впливу хештегів на формування громадської думки показав, що вони прискорюють віральне поширення наративів, водночас сприяючи фрагментації дискурсу в «ехо-камерах». У контексті інформаційних війн хештеги є стратегічним інструментом для поширення провладних чи опозиційних наративів, ведення контрпропаганди та боротьби за домінування у трендах, що впливає на суспільні настрої та навіть на прийняття політичних рішень.

Особливо яскравим проявом цієї трансформації є український досвід спротиву, який дав поштовх до концептуалізації поняття «хештег-резильєнтності». Це не просто разова мобілізація, а динамічна здатність суспільства до довгострокового протистояння та адаптації, що реалізується через безперервне та стратегічне використання хештегів для формування національної ідентичності, спростування дезінформації та підтримання морального духу. Приклади від «Арабської весни» до **#WomanLifeFreedom** в Ірані підтверджують універсальність та адаптивність хештегів як інструментів спротиву в різноманітних соціополітичних контекстах.

Таким чином, хештеги стали невід'ємною частиною сучасної архітектури протесту та національної стійкості. Розуміння їхніх механізмів та впливу є критично важливим для науковців, активістів та широкої громадськості в епоху постійних цифрових трансформацій та гібридних загроз.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гарбар, І. (2024). *Соціальні медіа як інструмент громадянської мобілізації в умовах конфлікту*. Львів: Видавництво Львівського університету.
2. Гілбоа, Е. (2005). The CNN Effect: The Search for a Communication Theory of International Relations. *Political Communication*, 22(1), 27–44.
3. Мак-Люен, М. (2024). *Галактика Гутенберга: Становлення людини друкованої книги*. Київ: Лабораторія; Ніка-Центр. 416 с. Мак-Люен, М. (2024). *Галактика Гутенберга: Становлення людини друкованої книги*. Київ: Лабораторія; Ніка-Центр.

4. Нагорна, Л. (2023). *Цифрова дипломатія та інформаційні війни в Україні*. Київ: Наукова думка. 236 с.
5. Фергюсон, Н. (2018). *Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку*. Київ: Наш Формат. 376 с.
6. Castells, M. (2020). *Networks of Outrage and Hope: Social Movements in the Internet Age*. Polity Press. 312 p. [in English]
7. Chadwick, A. (2022). *The Hybrid Media System: Politics and Power*. Oxford University Press. 352 p. [in English]
8. Freelon, D., McIlwain, C., & Clark, M. (2021). *Beyond the Hashtag: #Ferguson, #BlackLivesMatter, and the Online Struggle for Racial Justice*. Oxford University Press. 224 p. [in English]
9. Howard, P. N., & Hussain, M. M. (2013). *Democracy's Fourth Wave?: Digital Media and the Arab Spring*. Oxford University Press. 272 p. [in English]
10. Pariser, E. (2020). *The Filter Bubble: What the Internet Is Hiding from You*. Penguin Press. 304 p. [in English]
11. Shirky, C. (2021). *Here Comes Everybody: The Power of Organizing Without Organizations*. Penguin Press. 336 p. [in English]

REFERENCES:

1. Garbar, I. (2024). *Social Media as a Tool for Civic Mobilization in Conflict Conditions*. Lviv University Publishing House. [In Ukrainian]

2. Gilboa, E. (2005). The CNN Effect: The Search for a Communication Theory of International Relations. *Political Communication*, 22(1), 27–44. [In Ukrainian]
3. McLuhan, M. (2024). *The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man*. Laboratory; Nika-Center. 416 p. [In Ukrainian]
4. Nahorna, L. (2023). *Digital Diplomacy and Information Warfare in Ukraine*. Naukova Dumka. 236 p. [In Ukrainian]
5. Ferguson, N. (2018). *The Square and the Tower: Networks, Hierarchies and the Struggle for Global Power*. Nash Format. 376 p.
6. Castells, M. (2020). *Networks of Outrage and Hope: Social Movements in the Internet Age*. Polity Press. 312 p.
7. Chadwick, A. (2022). *The Hybrid Media System: Politics and Power*. Oxford University Press. 352 p.
8. Freelon, D., McIlwain, C., & Clark, M. (2021). *Beyond the Hashtag: #Ferguson, #BlackLivesMatter, and the Online Struggle for Racial Justice*. Oxford University Press. 224 p.
9. Howard, P. N., & Hussain, M. M. (2013). *Democracy's Fourth Wave?: Digital Media and the Arab Spring*. Oxford University Press. 272 p.
10. Pariser, E. (2020). *The Filter Bubble: What the Internet Is Hiding from You*. Penguin Press. 304 p.
11. Shirky, C. (2021). *Here Comes Everybody: The Power of Organizing Without Organizations*. Penguin Press. 336 p.

Hashtag as a tool of resistance: social networks and networked protest practices

Chernysh Olexandr Vasyliovych

Postgraduate Student at the Department
of Political Science
Taras Shevchenko National University
of Kyiv
Volodymyrska str., 60, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0009-0002-9046-5663

In the contemporary hybrid information space, the relevance of researching the role of hashtags as a tool of resistance is constantly increasing. It is connected with the transformation of social media into key arenas for political mobilization and the formation of public opinion. In conditions of intensified censorship and information warfare, hashtags demonstrate the ability to unite disparate voices, create waves of solidarity, and circumvent restrictions, making protest movements visible and influential.

The aim of this study is a comprehensive analysis of the evolution of social media as platforms for resistance and an examination of the key characteristics of hashtags as an effective means of mobilization in decentralized movements. We seek to determine how hashtags influence the dynamics of protests and the formation of public opinion.

The research methods included a theoretical analysis of scholarly literature on media communications, political sociology, and digital activism, as well as a comparative analysis of specific case studies of hashtag usage in protest movements. Examples studied ranged from the «Arab Spring» to #BlackLivesMatter, #MeToo, #FridaysForFuture, protests in Hong Kong, and the Ukrainian experience of resistance in the context of the full-scale invasion.

The study examines how hashtags have evolved from simple tags into powerful political symbols and catalysts for collective action. It is noted that they perform key functions: mobilization, communication, identification, and symbolic ones. It is analyzed that the speed of information dissemination via hashtags accelerates the formation of public opinion, although it also contributes to its fragmentation. Their significant impact on information warfare is highlighted, where hashtags are used to spread narratives and counter-propaganda. Specifically, the Ukrainian experience of resistance is described, which demonstrates society's ability for long-term resilience and adaptation through continuous digital communication, emphasizing the deep integration of hashtags into national security and resistance mechanisms.

Key words: hashtag, social media, protest movements, networked practices, information warfare, public opinion, digital mobilization.